

årgång 14   sommaren-86

LARY
laryngernas tidning

RLEs KANSLI

➡ Semesterstängt 7 juli- 3 aug. ⬅

Telefon svarare finns om du vill lämna något meddelande eller att vi skall ringa upp dig.

OBS! Sista datum för inlämnande av manus till höstnumret är 10 september.

INSIDORNA

- 2 Uttalande, HCK
- 3 Riksmötet -86
- 8 Nytt i notiser
- 10 Till Dalarna
- 14 Redaktörns spalt
- 16 Kanslispalten
- 17 RLE/ABF - samverkan
- 19 Föreningarnas rapporter
- 26 Med posten
- 30 ÖVERKLAGA !
- 32 Så fungerar din pension
- 33 Texttelefon
- 35 Lite lattjo !
- 36 Hjälpmedelsmarknad
- 37 Funktionärsförteckning

Omslaget visar Rolfs förslag till "brevmärke" att säljas för Laryngfonden. Färgnyanserna stämmer dock ej med originalets.

LARY, årgång 14, nr 2

Ansvarig utgivare och redaktör: Rolf Fischer.
Mönjestigen 23, 141 31 Huddinge. Tel. 08 - 711 22 03
Utgiven av:

RIKSFÖRBUNDET FÖR LARYNGEKTOMERADE

Tryckt hos Jörgen Reklam AB, Hägersten

DOKTOR BRITTA HAMMARBERG

Britta Hammarberg, välkänd och uppskattad som logoped och medlem i RLE, försvarade framgångsrikt sin doktorsavhandling vid disputation på Huddinge Sjukhus 27 maj.

Avhandlingens titel är "Perceptuell och akustisk analys av störd röstfunktion". Som praktiskt resultat har den gett en förfinad metod och en bättre terminologi för att analysera och beskriva olika former av heshet. Britta har arbetat på sin avhandling i ett tiotal år.

Opponent vid disputationen var prof. James Lubker från universitetet i Vermont, USA. Han visade sig ha förmågan att fullgöra sina ämbetsplikter med både värme och humor, vilket gav uppskattande skratt och applåder från åhörarna i den fullsatta aulan. Doc. Björn Fritzell, som ledde förrättningen, tyckte att prof. Lubker därigenom tillfört ett nytt välgörande element till våra svenska disputationer.

LARY ber att få gratulera Britta till hennes vetenskapliga framgång.

Prof. Lubker i sin ämbetsdräkt beredd att förära Britta hennes doktorsgrad.

UTTALANDE

TA ERT ANSVAR I DEN OFFENTLIGA SEKTORN!

En socialförvaltning hänvisar handikappade som behöver led-sagning till släktingar och vänner – "Har man inga behöver man inte gå ut", säger man.

Riksskatteverket hotar med att alla som får kommunal hem-tjänst, färdtjänst etc ska betala skatt för detta – "Eftersom det är att betrakta som en förmån".

Hemtjänstpersonal som inte har fått tillräcklig utbildning för att klara sitt jobb känner sig osäkra och har t.o.m. polisanmält handi-kappade som de uppfattat som "besvärliga".

Kostnader för läkemedel chock-höjs och helt nya avgifter för hjälpmedel införs – "Små margi-nella höjningar", säger man. Det tyckte nog inte den person som häromdagen plötsligt skulle betala 1.200 kr för sina "Ban-dage".

10-åringar hänvisas till förening-saktiviteter istället för kommunal

fritidsverksamhet som ska läggas ner.

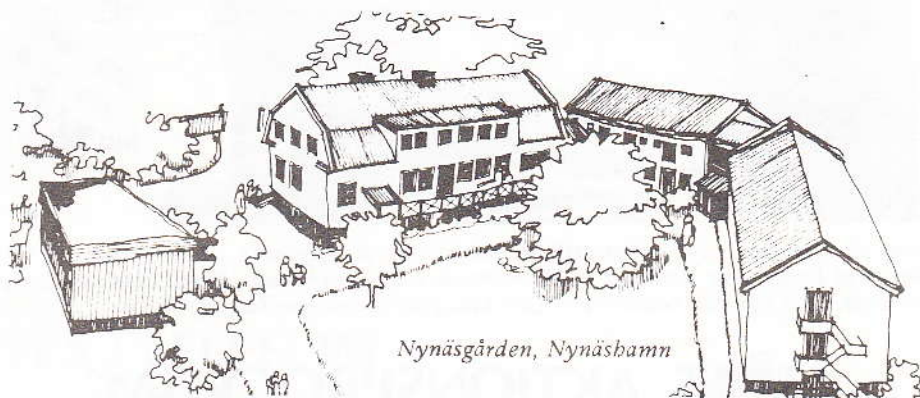
Inom handikapprörelsen är vi starkt oroade av att den offentliga sektorn mer och mer drar sig undan sitt ansvar. Vi vet genom en egen undersökning av handi-kappinsatserna inom socialtjän-sten i landets samtliga kommu-ner att insatserna är synnerligen varierande! Vi vet också att män-niskor med funktionsnedsätt-ningar får mycket bristfälligt in-formation av kommunerna om sina rättigheter.

Besparingar, decentralisering och ramlagar får inte på något vill-kors vis innebära att den offentliga sektorn drar sig undan sitt ansvar för alla medborgare! Den offentliga sektorn är för oss en förutsättning och en garanti för överlevnad och för en viss – för andra självklar – livskvalite'. En garanti som måste finnas obe-roende av personlig ekonomi och status i samhället.

HANDIKAPPFÖRBUNDENS
CENTRALKOMMITTE'

Styrelsen

RIKSMÖTET -86

Vårt stadgeenliga riksmöte hölls 15–16 mars på Nynäsgården, Nynäshamn. Fem motioner förelåg för diskussion och beslut. Ny förbundsledning valdes

Förbundsstyrelsens nya arbetsutskott har beslutat att hålla sina möten ute hos våra lokalföreningar, en i sänder. Så här ser höstens mötesprogram ut:

25/08 Örebro
17/09 Göteborg

30/09 Västerås
09/10 Lund

NYTT ARBETSUTSKOTT

Här är styrelsens nya arbetsutskott samlat för överläggning på vårt kansli: Fr.v. Ingegerd Bengtsberg, kassör; Eric Hermansson, andre ordförande; Bertil Lindström, ordförande; Elof Bystedt, sekreterare; Elise Lindqvist, kanslichef (adjungerad).

VÅRT AKTIONSPROGRAM

FASTSTÄLLT AV RIKSMÖTET

Vi ska under verksamhetsperioden:

1. Utvidga och förbättra vår handikappolitiska verksamhet genom att fastställa ett handikappolitiskt handlingsprogram anpassat till gällande sociala ramlagar.
2. Utvidga och förbättra kontakten i övrigt med anslagsgivande myndigheter och organisationer.
3. Arbeta för att konsultverksamhet kommer till stånd.
4. Arbeta för rättvis fördelning av färdtjänst och handikappersättning.
5. Informera sociala institutioner mfl om laryngektomi och dess följder.
6. Genomföra planerade rikskurser för lokalföreningarnas styrelser rörande administration och tekniska hjälpmedel.
7. Förbättra den utåtriktade upplysningsverksamheten om laryngektomerade, genom möten och utställningar.
8. Utöka samarbetet med läkare, logopedier, kuratorer och sjuksköterskor.
9. Planera konferenser för förbundets flerhandikappade.
10. Genomföra rehabiliteringskurser för "nyopererade" liknande den som hölls i december 1985.

MOTIONER

MOTION nr 1

Enligt beslut i RLE:s styrelse förelägs härmed 1986 års riksmöte denna motion rörande ändring av vårt förbundsnamn enligt något av följande alternativ.

1. **LARYNG-EKTOMI-FÖRBUNDET (Vi som talar utan stämband)**
2. **LARYNG-FÖRBUNDET (Vi som talar utan stämband)**
3. **LARYNGEKTOMERADES FÖRBUND (Talskadade)**

Kommentar:

Under förarbetet till motionen har jag kommit fram till några slutsatser, som i mitt tycke är viktiga. Jag vill därför gärna bifoga dessa med en förhoppning om att de i någon mån kan bidra till att riksmötet fattar ett väl genomtänkt och sakligt grundat beslut.

1. Vårt nuvarande förbundsnamn är för svåräst och krångligt för att folk i allmänhet skall ta det till sitt ordförråd.
Slutsats: En avsevärd förenkling är nödvändig.

2. Ett budskap som förs fram med enkla begripliga ord (och gärna med en smula finurlighet) möter ofta ett gott gensvar.

Slutsats: Vårt blivande namn bör innehålla åtminstone något begripligt led, som direkt kan fastna i minnet på mottagaren.

3. Flera medlemmar tycks gilla det nuvande namnet.

Slutsats: Ett svenskt namn med ett tillägg av den latinska benämningen – eller omvänt – kan kanhända vara en godtagbar kompromiss. Därför har samtliga förslagsalternativ utformats så att de ger möjlighet att välja en sådan lösning.

Rolf Fischer

Förbundsstyrelsens ställningstagande:

De fyra förslag som nämns i motionen har i sig ett värde. Då det i styrelsen föreligger olika meningar huruvida förbundet skall byta namn eller ej, synes rättvist gentemot motionären att Riksmöte -86 får besluta i ärendet.

Med hänvisning till ovanstående
beslöt förbundsstyrelsens majoritet
att tillstyrka motionen.

Avslag på motionen har yrkats från
Gävle- Linköping- och Uppsala-
föreningarna.

**Riksmötets beslut:
Motionen avslogs.**

*****

MOTION nr 2

**Härmed föreslås att RLE söker
statligt lönebidrag för en heltids-
anställd kanslibiträde. Alternativt
halvtidsanställning. Helst bör
man söka för en handikappad
person.**

Motivering: Kanslichefen behöver
frigöras från enklare kontorsgöromål
för att i stället få tid att vid be-
hov bistå lokalföreningarna med
mötesarrangemang, studier och
handikappolitiska ärenden.
Huddinge 30 december 1985

Rolf Fischer, Curt Bengtsberg

Förbundsstyrelsens ställnings-
tagande:

I styrelsens förslag till uppsökande
verksamhet ingår även planer på
att i viss omfattning frigöra kansli-
chefen från en del kontorsgöromål

Med hänvisning härtill beslöt för-
bundsstyrelsen

att tillstyrka motionen.

**Riksmötets beslut:
enligt motionen.**

*****

MOTION nr 3

**Stadgeändring.
Vi föreslår att antalet ombud till
riksmötet skall ändras som följer:**

**Antalet ombud får vara: ett för
påbörjat 20-tal, dock högst fem,
räknat på lokalföreningens**

laryngektomerade medlemsantal vid senaste årsskifte.

Anledning till ändringen är att minska kostnaderna för förbundet.

Goteborgsföreningen
Styrelsen/Sven Pettersson

Förbundsstyrelsens ställnings
tagande:
se motion nr 5

*****

MOTION nr 4

Vi föreslår att minst hälften av ombud från lokalförening till riksmötet skall utgöras av laryngektomerade.

Goteborgsföreningen
Styrelsen/Sven Pettersson

Förbundsstyrelsens ställnings
tagande:
se motion nr 5

*****

MOTION nr 5

RLE skall i likhet med övriga Nordiska länder endast ha laryngektomerade i styrelsensåväl i Riksförbundet som i lokalföreningen, dock kan icke opererade adjungeras till mötena men utan rösträtt.

Karin Cedin

Förbundsstyrelsens ställnings
tagande:

I sitt svar vill styrelsen hänvisa till Statens handikappråds principer för beräkning av bidrag till handi-

kapporganisationerna:

Definition av bidragsberättigad handikapporganisation:

Handikappade eller deras nära anförvanter ska ha ett avgörande inflytande i organisationen. Detta inflytande bör återspeglas i styrelse och andra beslutande församlingar...

Med hänvisning till ovanstående beslöt förbundsstyrelsen att avstyrka motionerna 3-5

**Riksmötets beslut:
Motionerna 3-5 avslogs.**

NYTT I NOTISER

- Elof Bystedt har förordnats till kansliansvarig inom förbundsstyrelsen fr.o.m. 1 april -86. Kanslichef är fortfarande Elise Lindqvist.
- Ny ordförande i Lund-föreningen: Torsten Boo.
- Ny ordförande i Stockholmsföreningen: Rikard Pedersen.
- Ny ordförande i Örebro-föreningen: Bertil Lindström.
- Anslag har sökts från Allmänna Arvsfonden för att täcka kostnaderna för möbler och utrustning till den nya kansli lokalen, och till LARY:s redaktionsrum.
- LARY kommer från och med höstnumret -86 att distribueras som "posttidning", dvs utan kuvert med adressaten angiven på bakre pärmens utsida. Väsentliga praktiska fördelar vinnes härigenom. Distributionen sker då från tryckeriet direkt till posten.
- Vårt kansli flyttar till en större lokal 1 juli -86. Det nya kansliet består av två rum och är beläget precis ovanpå den gamla lokalen. Adressen är oförändrad.
- Cancerfonden gör ny broschyr om vårt handikapp. Stig Haglund, förtroendeläkare mfl från RLE medverkar.
- Handikappolitiskt program för RLE utvecklas. Solveig Johansson från kanslikartellen medverkar som sammanhållande och sakkunnig. I övrigt består arbetsgruppen av Elof Bystedt, Elise Lindqvist och Rolf Fischer. Ett väl genomarbetat handikappolitiskt program förutsätts ligga klart vid nästa riksmöte.
- Elof Bystedt och Rolf Fischer gör nytt utställningsmaterial för utåtriktad information. Proffshjälp inhyres.

➡ VI SOM TALAR
UTAN STÄMBAND ⬅

LARYNGFONDEN

Laryngektomerades Gåvo- och testamentesfond.

Fondens ändamål är att förvalta gåvor och testamenten från medlemmar, vänner och gynnare av vår verksamhet att användas till rehabiliteringsåtgärder för laryngektomerade medlemmar i Riksförbundet för Laryngektomerade.

Riksförbundet skall välja fem huvudmän, som skall utgöra representantskap, och har vid styrelsemötet den 10 februari 1986 utsett representantskap:

Karl-Erik Eriksson

Linköpingsföreningen

Helge Sundin

Stockholmsföreningen

Torsten Boo

Lundföreningen

Harriet Pettersson

Örebroföreningen

Majny Eriksson

Uppsalaföreningen

Representantskapet utser ordförande, sekreterare och kassör samt revisor och suppleant.

Under 1986 kommer "Laryngfonden" att erbjuda bidrag till de föreningar i RLE, som kommer att organisera rehabiliteringsresor. Sju av RLE:s föreningar har sökt bidrag för 1986.

Styrelsen för "Laryngfonden"

Ordförande

Erik Hermansson

Sekreterare

Rolf Fischer

Kassör

Curt Bengtsberg

"Laryngfonden" postgiro

91 82 58 - 5

c/o Bengtsberg

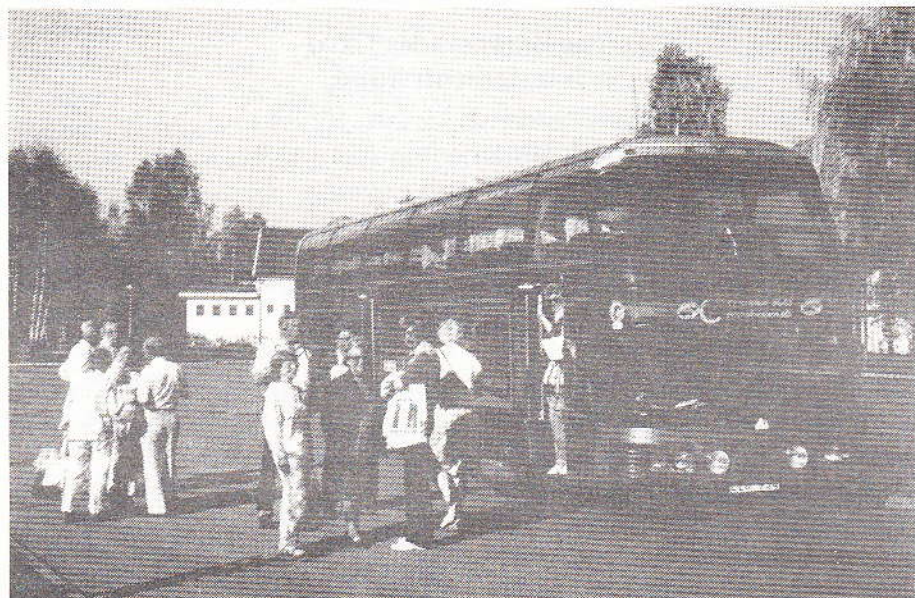
Lindhagensplan 45

112 43 Stockholm

Curt Bengtsberg

TILL DALARNA

Busen var av senaste modell och hade många finesser, t.ex. sänkbar markhöjd för att göra det lättare att stiga av och på.

Efter en lång och besvärlig vinter åkte vi i Stockholmsföreningen till Dalarna med buss tisdagen den 20/5. Förväntningarna var stora då vi åkte till Uppsala och tog upp tre deltagare därifrån samt en från Västerås. Sedan gick färden mot Sala till Toflsbo Vårdshus i södra Dalarna där vi åt en god lunch varefter vi for vidare på trevliga småvägar till Ludvika där vi besökte Gammelgården och Gruvmuse'et med lokal guide.

På grund av översvämningar fick vi inte se Dan Anderssons Loussas-

stuga, som vi tänkt, men vi åkte till Björbo där vi såg ett väveri. Därifrån åkte vi till Vårdshuset Flottaren i Vansbro där vi skulle bo, rummen hade terrass framför. Efter att vi hade tvättat resdammet av oss åt vi middag. Efter middagen samlades vi utanför i solen och gick en promenad. En mycket trevlig dag.

På *andra dagen* efter en god nattsömn och frukost besökte vi kurbitsmålaren Bengt Engmans atelje' och därefter for vi till Malung där

gjorde vi uppehåll en halvtimme. Därifrån mot Sälen där lunchen väntade. Efter lunch gick färden till Mora efter Vasaloppets sträckning och där Elise berättade om Gustav Vasa och mycket annat. I Mora besökte vi Zommuse'et och Zorngården samt gjorde en tur till Nusnäs där tillverkning av Dalahästen besågs därifrån till Vansbro för middag och trevlig samvaro.

Efter frukost *tredje dagen* packade vi våra väskor för färden mot Falun, men först till Nås Hemslöjdsbod och sedan längs gamla

timmervägen till Leksand där vi ser Kyrkan och en Koppar/Mässingstilverkare. Därifrån till Tällberg och Klockargården där festkommitte'n bjöd på kaffe, sedan till Rättvik och Slöjdtuppen och Hantverksbyn innan lunch. I Nittsjö besåg vi en keramikfabrik. Via Bjursås och Gryksbo till Falun och Hotel Bergmästaren där det var fina rum men en del problem. Det var svårt att bädda den extra sängen som var en fin liten soffa. Vi fick ta hjälp av portiern, som inte heller han alltid lyckades.

Tre gracer i genuin bergslagsmiljö på Ludvika Gammelgård. Astrid Andersson, Birgit Blange och Elsa Sundin.

På kvällen träffade vi och logoped Per Thenstad med en laryngektomerad, och vi fick veta att det var samma problem där som här. Kl. 19.00 fick vi middag därefter fortsatte vi med diskussionen till kl.

21.00. Därefter fick vi se Afrodites Svit, ett vackert rum med vattensäng. Sedan sa vi godnatt.

Efter frukosten *fjärde dagen* fick vi se oss om i Falun, vi började med att besöka Vestmans Textilateljé. En handikappad dam, som var ägaren visade oss allt om textiltryckning. Därefter åkte vi upp för att se Lugnets skidstadion. Sedan gick vi ner i Falu Gruva. Därefter åt vi lunch på Rådhuskällaren där vi blev serverade i dom gamla fängelsehållorna. Kl. 13.30 åkte vi till Birgitta Klostret, där vi fick en fin beskrivning av Birgitta-rörelsen i Sverige, och sedan besökte vi Carl Larssons Sundborn, och kl. 19.00 var det middag på Restaurang Kapten Krog. Sedan bjöd

festkommitte'n på ost och vin, efter en trevlig kväll när alla var belättna var det dags att säga godnatt för sista natten på Dalaresan.

Femte dagen, och dags för resan hemåt. Kl. 10.30 samling vid bussen med alla väskorna. Länsmuseumet var dagens första mål, där vi fick bese museet fram till kl. 12.00, därefter gick turen till Hedemora till den gamla Teaterladan och sedan lunch på Stadshotellet. Därifrån vinkade kocken iväg oss och önskade oss en god resa vidare.

Före Sala bjöd festkommitte'n på kaffe och varma wienerbröd. Samtidigt videofilmades vi av chauffören. Vi fick sedan se filmen i bussen.

Karen Pedersen, Knut Andersson, Ingegerd Larsson och John Danielsson tar en kvälls promenad för att skaka ner all den goda maten.

Två hedersmedlemmar deltog i resan: Åke Amnelius och Knut Andersson. Här tömmer de en bägere tillsammans.

I Sala vinkade vi adjö till Anna-Greta från Västerås och sedan fortsatte vi till Uppsala där vi lämnade de tre flickorna som var hemma där. Vi åkte glada och nöjda mot Stockholm. En mycket lyckad resa. Ett stort tack och en stor kram till Elise från oss alla 28 personer i

busseen. Vi hoppas på en god fortsättning på det fina kamratskap som vi hade under hela resan.

Hjärtligt tack till alla medresenärer.

Rikard

**STÖD LARYNGFONDEN MED
EN MINNESGÅVA.**

**INFLUTNA MEDEL SKALL AN-
VÄNDAS TILL REHABILITE-
RING FÖR MEDLEMMAR IN-
OM RIKSFÖRBUNDET FÖR
LARYNGEKTOMERADE**

PG 91 82 58 - 5

Redaktör's spalt

HANDIKAPPOLITISK AKTIVITET NÖDVÄNDIG

Vårt reviderade aktionsprogram för 1986–87 skiljer sej från det tidigare i huvudsak genom en tydligare markering av våra handikappolitiska syften. Det är nödvändigt att vi kommer till skott i vårt handikappolitiska agerande om vi vill räkna med en bibehållen storlek på vårt statliga organisationsbidrag. Statens Handikappråd, som har att fördela anslagen till handikapporganisationerna har klara regler för hur vi skall använda de pengar vi får: *"organisationens huvudsakliga verksamhet skall ägnas åt samhällsreformer . . ."* Och vi kan räkna med att man uppmärksamst följer hur vi disponerar erhållna medel.

Överst på vårt aktionsprogram står således att vi skall fastställa ett handikappolitiskt handlingsprogram. Det innebär i klartext att vi konkret skall spika hur och när vi skall vidta åtgärder på de områden där vi anser att samhällets service är otillräcklig för oss laryngektomerade, t.ex. beträffande handikappersättning, tekniska hjälpmedel, färdtjänst o.s.v.

Genom de ramlagar, som tillkommit på senare år har kommunerna getts ett stort mått av självbestämmande när det gäller den sociala servicen till innevånarna. I det här sammanhanget betyder

det att stora inbördes olikheter förekommer kommunerna emellan, och den möjlighet till riks-täckande förhandlingar som tidigare fanns existerar inte längre. Staten ger endast mycket tånjbara rekommendationer och överlämnar till den enskilde kommundjänstemannen att besluta vad som skall gälla i hans kommun.

Det betyder i sin tur att handikapporganisationerna tvingas göra sina framstötar på kommunnivå.

Man inser ganska snart att ramlagarna och det kommunala självbestämmandet gör att det ställs stora krav på våra lokalföreningars handlingskraft. Det verkar till synes helt övermäktigt för de små förbunden att kunna komma ut och förhandla i varje kommun där vi har medlemmar.

En påtaglig fördel är förstås att beslutet nu fattas närmare den person det berör, och det finns härigenom förhoppningsvis möjlighet att skapa en god och mera förståelsefull kontakt mellan parterna. Vi har ju faktiskt sett prov på detta inom RLE. En av våra lokalföreningsordförande lyckades utverka handikappersättning för samtliga larynger inom den lokala försäk-

ringskassa som han tillhörde. Ett gott exempel på hur man kan skapa gynnsamma relationer genom personliga kontakter med beslutsfattarna.

Men nog blir det svårt för oss i RLE att till alla delar kunna leva upp till de krav som denna nya sits medför. Vi har ju inte ens en förening i varje län. Men det gäller säkert samma bekymmer för alla små förbund och troligen även många av de medelstora, så lösningen kanske heter samarbete på kommunplanet via Kommun – HCK och de kommunala handikappråden.

Det statliga organisationsbidraget, som förväntas ge nämnda samhällsreformer, hamnar ju i förbundskassan, medan de handikappolitiska aktiviteterna kommer att ske på lokalplanet. Det betyder nödvändigtvis, tycker jag, att ett massivt stöd behöver sättas in från förbundet till lokalföreningarna, personellt eller ekonomiskt.

Jag menar att vi antingen får ha en förhandlare knuten till förbundskansliet, vilken lokalföreningarna kan kalla på när de behöver hjälp, eller också ge dem ekonomiskt stöd att utbilda lokala krafter.

Rolf

VI SOM TALAR
UTAN STÄMBAND

KANSLI spalten

OM STOMASKYDD

Jag vill påminna om Britta Hammarbergs artikel i LARY våren -85, hur man kan få fram Stom-Vent helt kostnadsfritt. "Du som är Laryngektomerad kan ta kontakt med distriktssköterskan och be henne kontakta vederbörande logoped/läkare och be att få ett s.k. behandlingsmeddelande (blankett B 1608-04), så kan sedan distriktssköterskan lätt klara ut att få fram Stom-Vent till sitt förråd och ifrån detta kan den laryngektomerade sedan hämta. Då kommer vi förbi kostnaden som det annars blir att hämta ut Stom-Vent på apoteket".

I april månad deltog jag i ett mycket givande möte med Gibeck. Dom redogjorde för enkäten Stom-Aid/Stom-Vent som vi skickade ut till alla Laryngektomerade medlemmar.

294 formulär sändes ut och 226 st erhöles i retur. Tack alla ni som besvarade enkäten. För mig, gav mötet med Gibeck en kick. Jag fick också en utordentlig guidning om hur Stom-Vent tillverkades, likaså dess viktiga funktion. Elof Bystedt som är förbundets sekreterare och hjälpmedelsansvarige

var den som tog initiativet till att jag fick delta. Elof är en vitaminspruta och skicklig ide'givare.

Vid mötet diskuterades behovet av en patientbroschyr, som skall utformas som frågor och svar om användning av Stom-Vent. Exempel: hur påverkar ett litet stoma andningsmotståndet? Gibeck Respirations marknadsavdelning och Gibeck Sveriges försäljningsavd. var överens om att en sådan broschyr skall tas fram i samråd med användarna. Vi blev förevi- sade en ny sugpump med för-

bättrade egenskaper. Den skall testas på några sjukhus innan beslut om lansering kan tas.

Gibeck och RLE skall tillsammans med chefslogoped Jonas Karling och förbundets förtroendeläkare Stig Haglund utforma en utställning, som bör vara klar till oktober månads styrelsemöte. Du som är intresserad av att veta mer om Stom-Vent kan ringa Gibeck tel. 0760-850 65 och fråga efter Sture Ärlebro.

Jag önskar alla LARY-läsare en skön och avkopplande sommar.

Elise Lindqvist

RLE – ABF – samverkan

Varför 4-års målet

Vid samverkanskonferensen mellan studieansvariga i de centrala handikapporganisationerna och handikappansvariga i ABF-distrikten antogs hösten 1984 en målsättning om fördubbling av cirkelverksamheten under en 4-års-period med start 1985/86.

Varför en fördubbling?

I 1983 års demokratiberedning tar man upp vikten av medverkan, delaktighet och ansvar. Man pekar

på att folkstyret i vårt land har en stark förankring men att förutsättningen för att utvecklingen ska fortsätta i positiv riktning är att människor aktivt kan påverka sin situation. Vi vet att brister i allmänna kunskaper hämmar en sådan utveckling.

Att studieverksamheten är viktig för att inte säga en av hörnstenarna i vår demokrati kan inte nog poängteras. Ser vi tillbaka i histo-

rien så har många samhällen gått under just på grund av avsaknad av kunskap i de breda folklagren. Kunskap och studier har där varit förbehållet ett fåtal. Det är därför viktigt att alla föreningar försöker öka sin studieverksamhet. Det finns många utredningar som pekar på att hög studieverksamhet också leder till aktiva medlemmar.

Socialtjänsten och Handikapp

Socialtjänstlagen rymmer avsevärda möjligheter till förbättringar för handikappade, men också en rad svårigheter och problem. En förutsättning för en positiv utveckling är att just handikappade skaffar sig kunskaper om lagen och om de mål riksdagen ställt upp för insatser på handikappområdet. Syftet med denna studiehandledning är att ge läsarna en så god kunskap om socialtjänsten att de kan försvara handikappades intressen och rättigheter. Författarna ger samtidigt en insiktsfull vägledning om den nya sociallagstiftningen.

Författare: *Håkan Ceder* och *Alf G. Eriksson*

Beställningsställe: *Brevskolan.*

Vad styr sjukvården

Hur kommer framtidens hälso- och sjukvård att se ut? Det är en viktig fråga för politiker, handikappprörelsen, sjukvårdspersonal och inte minst enskilda patienter. Vi vet att det sker förändringar inom hälso- och sjukvårdssystemet. Men vad styr dessa förändringar? Och hur kan vi som patienter och patientgrupper påverka världens utveckling? Om detta handlar studiematerialet, som med utgångspunkt från verklighetsbilder diskuterar värderingar och attityder, människosyner och organisationsformer i sjukvården. Den nya hälso- och sjukvårdslagen och viktiga bestämmelser i den s.k. tillsynslagen granskas liksom samarbetet med kommunernas socialtjänst. Redogörelse lämnas för patientförsäkringen, förtroendekommittéerna och ansvarsnämnder. Handikappprörelsens medverkan i hälso- och sjukvården liksom planeringsfrågor diskuteras.

Författare: *Lars Östman*

Beställningsställe: *Brevskolan.*

Studier i cirkelform är grunden i all vår utbildning, tala med din studieorganisatör om dessa två studiecirklar, de är värda att studera.

Elise Lindqvist

*****

FÖRENINGARNAS RAPPORTER

AKTIVT I GÄVLE

En titt i verksamhetsberättelsen säger oss att styrelsens ordinarie ledamöter under 1985 varit:

Sig Baglien, ordf.

Karin Söderberg, sekr.

Brita Larsson, kassör

Möten

Föreningen har haft 5 protokollförda möten samt telefonmöten.

Medlemsantal

Vid årets början hade föreningen 53 medlemmar och vid årets slut 49 medlemmar.

Anslag

Från Gävleborgs läns landsting har föreningen erhållit ett anslag på 5.000:– kr för året 1985.

Verksamhet

Rekreationsresor till varmare klimat har gjorts. Studieresa till Leningrad har också gjorts under året. Detta har varit möjligt tack vare medel från Alliansbingon. Uppsökande verksamhet har bedrivits. Information i skolor, fackliga och politiska

organisationer m.m. Informatörs- och studieorganisationskurser har våra medlemmar deltagit i. Cirkelverksamheten har bedrivits med 3 cirklar på våren och 4 på hösten.

Representation

Föreningen har varit representerad i Riksförbundets styrelse, Riks-Läns-Kommun HCK, Distrikts-ABF och lokala ABF. Föreningen var även representerad vid Nordisk Kongress i Oslo med 2 representanter.

Kurser

Studiesatsning för RLE
Informatörsutbildning fortsättning
Sjukvården inom länet och regionen
Arbetsmarknadskurs
Planeringskonferenser

Sammanfattning

I likhet med andra år hoppas vi kunna ordna talkurser (vilket vi 1985 fick avstå från på grund av ekonomiska skäl), studieresor, sprida information om laryngektomi

och RLE både inom egna och andra organisationer samt bedriva utåtriktad information i stort. Vi har trots en stram ekonomi kunnat subventionera våra medlemmars resor till våra möten, som är förlagda i Gävle eller Söderhamn. Hälso- och studieresorna har vi kunnat genomföra tack vare medel från Alliansbingon men även en del av landstingsbidraget har fått tagas i anspråk.

Föreningen riktar ett tack till alla som medverkat i vårt arbete, till Gävleborgs läns landsting för anslaget på 5.000:– kr samt till Alliansbingon som möjliggör att vi kan satsa på för oss livsviktiga saker.

Styrelsen får härmed framföra sitt tack till alla som på olika sätt

bidragit så att vi kunnat upprätthålla kontaktgemenskapen med varandra.

Siv Baglien

Karin Söderberg

Brita Larsson

Erik Östberg

Från årsmötet –86 rapporteras att styrelsens ledamöter omvalts och sålunda fått förtroendet även för det innevarande verksamhetsåret.

Det rapporteras också att åtta av Gävleföreningens medlemmar som deltagit i en studiecirkel om Gotland far på studieresa dit 15–21 juni.

Första veckoslutet i september görs en bussresa till Köpenhamn. För laryngektomerade medlemmar är den resan kostnadsfri !

LINKÖPING

NYA FRISKA FLÄKTAR

Den 17 april hade vi vår sista månadsträff för vårsäsongen. Vi hade då glädjen att som gäster välkomna Elise Lindqvist från kansliet, vår förbundsordförande Bertil Lindström och förbundssekreterare Elof Bystedt.

Elise berättade om den enkät som gjorts bland RLEs medlemmar om Stom–Aid eller som det numera heter Stom–Vent. Elise och Elof som varit på besök hos Gibecks,

kunde berätta, att tack vare det goda gensvar från RLEs medlemmar som den här enkäten fått, så är man nu på Gibecks i gång med förbättringar av Stom–Vent, enligt de laryngektomerades egna önskemål. Detta för att fler skall trivas med den och därmed få ett bra fungerande skydd för stomat.

Elof hade också Stom–Vent med sig, som han visade och även delade ut till dem som var intres-

serade att prova. Han berättade också om en inhalator som Gibecks har framställt och visade en del andra hjälpmedel. Vi fick höra om förbundets framtidsplaner och kommande verksamhet. Det är en styrka och glädje för oss i regionföreningarna att få besök av förbundets folk och genom dem få inblick och vetskap om vad som är på gång.

Det ger mycket mer med denna personliga kontakt. Då har man också möjlighet att från föreningarna kunna påverka utvecklingen och framföra önskemål. Likaså kan vi i föreningarna påverkas så, att vi med nya krafter och nytt mod tar oss an föreningsarbetet. Allra helst när man får höra så mycket positivt som redan gjorts, och vilka planer man har för framtiden. Det bådär gott. Vi har fått folk i arbetsutskott och på kansli som har idéer, och inte minst viktigt har tid och vilja att offra tid för att förverkliga dem, till föreningarnas och medlemmarnas bästa.

Vi hoppas det här besöket var en god början till fortsatt närkontakt mellan förbundsledning och regionsföreningarna. det tror vi båda parter har både nytta och glädje av.

Vi tackar för besöket och önskar att ni får fortsatt framgång i ert arbete.

För Linköpingsföreningens del så avslutade vi vårens aktiviteter med Saxenborgdagarna 8-11 maj. Men redan 8 aug. startar vi höstomgången med rehabiliteringsdagar på Tranåsbaden. Vi samlas fred. den 8. Lördagen gör vi en bussutflykt och tittar på Smålands vackra bygder, söndagen avslutar vi gemenskapen med en båttur på den trollomsusade sjön Sommen. Den 5 sept. startar våra månadsträffar på Blandaren i Linköping. En talkurs är också planerad under hösten, den blir på SJ:s kursgård Fredensborg i Storebro den 3-5 okt. Men innan dess hoppas vi få njuta av en solig och skön sommar.

**Många varma och soliga
sommarhälsningar från oss alla i
Linköpingsföreningen**

Ann-Britt

*****

STOCKHOLMSBILDER

Stockholmsföreningen har verkligen varit i stöten under 1985. Aktiviteten har varit hög både inom mötes- och studieverksamheten.

Medlemsantalet var vid årets slut 134 st. Styrelsen har under året hållit fem sammanträden. Sju medlemsmöten har hållits, alla på Mariahissen.

Avgångna ordföranden Ingegerd Bengtsberg t.h. får en blomsterkvast för sina insatser av Ire'ne Albertsson. Curt Bengtsberg omfamnar flickorna.

Nye ordföranden Rikard Pedersen får också en blomma av Ire'ne.

Stockholms-föreningens nya ledning Rikard Pedersen, Irma Bruhn och Siv Gehlin. Utsikten mot Gamla Stan är heller inte så dum.

Axel Selander, Eilert Sandberg, Birgit Blange och Erik Larsson deltar i årsmötets förhandlingar.

Karin Cedin, Lilly Blomqvist och Birgit Fischer funderar på en knepig fråga.

Allan Blomqvist, Sven Petersson, Maria Söderström och John Danielsson lyssnar uppmärksamt.

HÖSTENS MÖTEN I STOCKHOLMS-FÖRENINGEN

Beställda dagar för möten hösten 1986

28 augusti   18 september   16 oktober

13 november   11 december (luciafest)

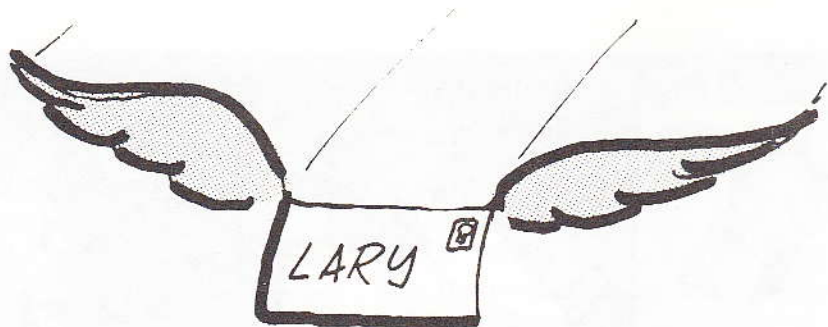

Tre glada spelmän Rune Molin, Helge Sundin och Alf Lundgren tände Stockholmslaryngerna med sprittande toner. Helge, basen för basset, är själv laryng.

Knut 85 år kunde inte hålla benen i styr utan tog en svängom med sin hustru Iris.

MED POSTEN

Birgit Blange i Stockholm hittade
den här dikten, av Thord Wallen.

Berätta En Saga

Berätta en saga, mor
tala om hur det kunde vara
Ljug bara lite
ljug så att jag tror
Påstå inte
att vi kan bli mätta
Men säg
att vi får mat idag

Påstå inte
att lillasyster bli stor
Men säg
att hon lever i morgon
Påstå inte
att kriget tar slut
Men säg
att far finns kvar om en vecka

Påstå inte
att jag nånsin blir glad
Men säg
att jag en gång får skratta
—en gång, en enda

*****

OM STOMASKYDD

Endast en kort tid efter min operation i januari hade jag återigen hamnat på operationsbordet, vilken gång i ordningen törs jag ej nämna. Nu gällde det mitt stoma, som under en lång tid varit för trångt, och under sista året ibland verkade som en ventil, och då jag ansträngde mig något mer än vanligt, fick jag omedelbart syrebrist.

Jag försökte använda Stom-Vent vid några tillfällen, men resultatet blev negativt, jag fick ej tillräckligt med andningsluft. Jag berättade det för vännen Bystedt, som med framgång ständigt använder Stom-Vent, och tycker att den fungerar bra. Han tyckte jag skulle besöka vår förtroendeläkare, doc. Stig Haglund, på Karolinska sjukhuset. Denne behövde inte lång stund på sig för att se vad det var för fel. "Så här kan du ju inte ha det. Det här måste opereras, och det hela tar 2-3 dagar".

Efter några veckors väntetid, låg jag på operationsbordet. Den här gången behövde jag varken narkos eller spinalbedövning, utan endast lokalbedövning, och glad var jag. Det var från början bestämt, att doc. Haglund själv skulle utföra operationen, men det kom annat emellan, och det blev en nära kollega till honom, doc. Kuylenstierna, som utförde ingreppet

skickligt. Efter operationen placerades i stoma en silikonplastkanyl av ett amerikanskt märke, Bivona, och utanpå denna Gibecks Stom-Vent. Efter några dagar fick jag lämna sjukhuset, för att komma på återbesök någon vecka senare. Doc. Kuylenstierna liksom jag var nöjd med resultatet, och då jag förstod på honom, att det var första gången han utförde den här sortens operation, kunde jag förstå hans glädje över resultatet.

Då jag i samband med utskrivningen från sjukhuset önskade beställa ett antal Stom-Vent, visade det sig ej möjligt, utan det måste ske hos distriktssköterskan. Jag blev mäkta förvånad, då jag befann mig hos specialister på ett av Sveriges största sjukhus, och att de ej kunde villfara min önskan. Den läkare, som skrev ut mig, ansåg också att jag hade rätt. Utan att jag bett om det, hade sjukhuset kontaktat distriktssköterskan, ty hon ringde mig dagen därpå, och bad mig besöka henne för beställning av Stom-Vent. Onödig extrakostnad 25 kr.

För att hålla kanylen kvar i stoma kan man enligt den amerikanska beskrivningen antingen fästa den med ett band om nacken eller också använda sig av hudvänlig

tejp att placera på halsen intill kanylen. Enligt läkarens besked skulle jag använda kanylen några månader, och eftersom jag ej önskade nackband, återstod möjligheten att fästa med tejp. Men det var tydligen svårare än jag trodde, ty tejpens fick inte vara bredare än 0,5 cm., och någon sådan tejp fanns ej att tillgå varken på sjukhus eller apotek.

Distriktssköterskan har gjort olika försök att skaffa lämplig tejp. För att ej tappa kanylen klippte jag själv remsor av den smalaste tejpens, som fanns att få. Efter hand har det visat sig att kanylen nu sitter fast utan tejp. Då jag nyligen hämtade mina Stom-Vent hos distriktssköterskan, berättade hon samtidigt att hon skulle kunna skaffa den rätta tejpens, men då skulle jag vara tvungen att taga emot en stor kartong, och att det skulle bli rätt dyrt. Jag nämnde för henne, att jag just nu ej var i behov av tejpens. Om någon vid tillfälle skulle behöva sådan 0,5 cm bred hudvänlig tejp, kan säkerligen

distriktssköterskan Lena Johansson på Skanstulls vårdcentral vara behjälplig med tips, då hon är insatt i vad det är fråga om.

Det sägs, att man kan vänja sig att använda Stom-Vent. Jag har nu i flera veckor försökt utan att bli vän med den. Jag tror att jag har för livlig slemavsöndring, och att det är främsta orsaken att jag ganska snart efter varje försök måste ta bort Stom-Vent. Jag misstänker, att för en del larynger är det till stor nytta, men andra, till vilken grupp jag tydligen tillhör, har svårt att anamma det. Det är förmodligen en individuell fråga. På min tomt är den bra, när jag exempelvis bränner ris o. dyl. eller använder motorgräsklipparen, då jag slipper få i mig den värsta röken eller avgaserna.

Har velat berätta vad jag upplevt, om det kan vara till någon ledning eller nytta vid något tillfälle för andra larynger.

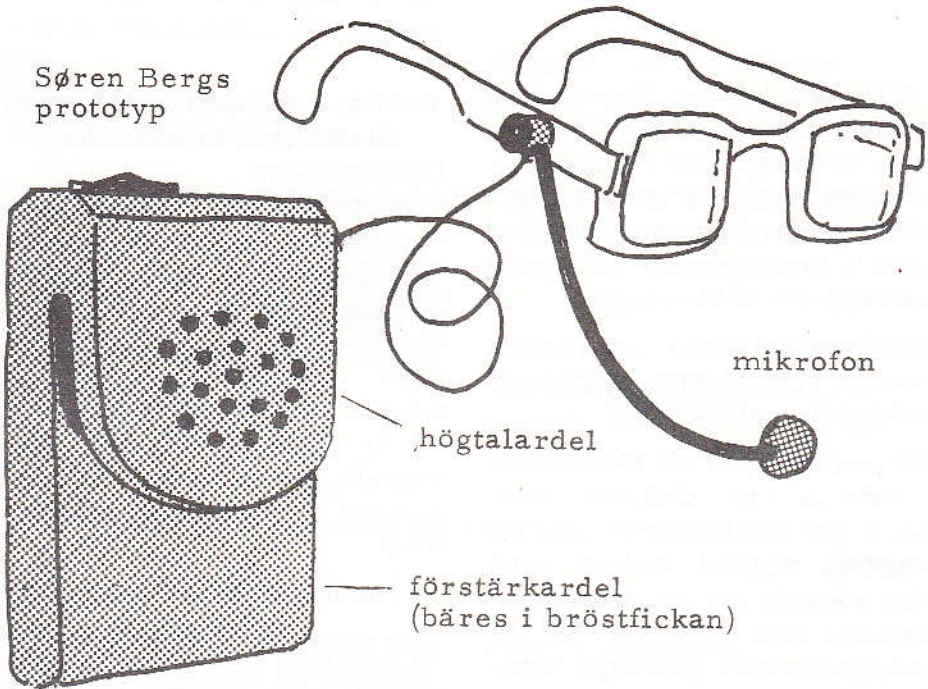
Med hälsningar

Oskar Nore'n

VI SOM TALAR
UTAN STÄMBAND

DANSK PROTOTYP

Søren Bergs
prototyp

NY TALFÖRSTÄRKARE

Danskarna har liksom vi, saknat en riktigt bra talförstärkare i fickformat. Därför avtalade Danska LE-föreningen på sin landskurs 1985 med tre olika konstruktörer att dessa var för sig skulle göra en nykonstruktion av en sådan förstärkare. Dessa skulle presenteras på årets landskurs.

Dessutom har Søren Berg på Danska Hjälpmedelsinstitutet gjort en

prototyp, som visas på bild i "ny stemme", juninumret, där signaturen "st" skriver att "den har god återgivning av rösten och är så elegant och praktiskt utformad att den är så nära idealet som man kan tänka sig".

Vi har ju, som sagt, likartade problem här i Sverige och ser därför fram mot danskarnas lösningar med stort intresse.

ÖVERKLAGA !

HCK:s projektledare Peter Nydahl inbjöd förbunden till konferens ang. överklaganden i socialtjänst-ärenden. Syftet var att deltagarna skulle ge sina föreningsmedlemmar stöd i överklaganden och sprida kunskaperna till föreningarna

Konferensdeltagarna var överens om att få medlemmar känner till möjligheten att överklaga

Ett problem är att när bistånd söks i form av t.ex. färdtjänst, hemtjänst ger tjänstemannen ofta ett muntligt negativt besked varpå den sökande tror att detta är att betrakta som ett beslut och att möjligheterna att göra något ytterligare är uteslutna.

Vilka hinder för att överklaga tror ni finns?

Följande synpunkter framkom: Bristande information, rädsla, för mycket som man är beroende av, stoppad av tjänsteman sökande tror att detta är förenat med kostnader. Många handikappade har svårt att orka med att slåss mot myndigheter på egen hand p.g. av sitt handikapp. Svårigheter att formulera skrivelsen kan också vara en orsak.

Vad kan man göra för att komma till rätta med dessa hinder?

Detta framkom:

Vi måste få ut mer information och vi måste utbilda fler som kan bli "sociala kontaktombud" för lokal- och länsföreningarna. Utbildningsinsatserna kan ske i cirklar, temadagar, internatkurser. Viktigt är också att driva frågan politiskt och att ha presskontakter och uppsökande verksamhet. Speciella temadagar för tjänstemän och politiker.

Hur upprättas en besvärsskrivelse?

Att överklaga

Nedanstående bygger på Allan Everitts föredragning i Høla:

Den som inte får de särskilda omsorger han anser sig behöva, kan överklaga beslut till länsrätten i länet. Länsrättens beslut kan därefter överklagas till kammarrätt. I vissa fall kan kammarrättens beslut överklagas till Regeringsrätten. Förfarandet vid besvär är inte särskilt invecklat.

Ett beslut måste finnas

Man ska inte nöja sig med ett muntligt besked av någon tjänsteman eller förtroendevald politi-

ker om att man inte kan få den särskilda omsorg man önskar. Om ett sådant besked lämnas och man önskar föra frågan vidare måste man begära ett *skriftligt* beslut med besvärshänvisning.

Besvärsskrift

Besvär måste anföras skriftligt. Besvärshandlingen bör innehålla uppgift om klagandens namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnr. Nödvändigt är att handlingen också innehåller uppgift om vilket beslut som överklagas, vilken ändring i beslutet som önskas, samt de omständigheter som åberopas till stöd för ändringsyrkandet. Om man vill åberopa något bevis – t.ex. läkarintyg – ska det anges. Skrivelsen ska undertecknas av den som klagar eller hans förmyndare eller gode man om sådan är förordnad. Om ombud anlitas måste fullmakt finnas med.

Besvärstid

Besvärshandling ska ges in till den domstol, som ska pröva besvären,

inom tre veckor från den dag då den klagande fick del av det överklagade beslutet. *Kommer besvären för sent tas de inte upp till prövning.*

Muntlig förhandling

Muntlig förhandling ska hållas om någon begär det och om rätten inte anser det onödigt.

Utredning

Rätten ska se till att målet blir ordentligt utrett. Rätten kan begära in kompletterande utredning och yttrande från myndighet.

Socialtjänstprojekt

Genom HCK:s socialtjänstprojekt har vi också fått kunskap om att kommunerna är dåliga på att följa lagens intentioner. Till en del beror detta på att handikapprörelsen inte utnyttjat de möjligheter lagen ger utrymme för; vi har inte haft kunskaper nog att ställa de rätta kraven och inte kunnat driva frågorna på rätt sätt.

Elise Lindqvist

Så här fungerar din pension!

ATP är, tvärt emot vad de flesta tycks tro, bara en del av det svenska pensionssystemet. Den absoluta majoriteten svenska löntagares pensioner består nämligen av tre byggstenar:

- Allmän folkpension (AFP)
- Allmän tilläggspension (ATP)
- Någon form av tilläggsystem som bestäms av arbetsmarknadens parter (ITP, STP, PP etc)

ITP som alltså är en av de privata tjänstepensionsförsäkringarna sköts av Försäkringsbolaget SPP.

Så här fungerar de tre byggstenarna:

AFP i botten

Alla som går i pension får folkpension från försäkringskassan; det gäller även utlandssvenskar som tjänat in ATP och utlänningar som bott ett visst antal år i Sverige.

En ensamstående pensionär får 96 procent av ett basbelopp (som i år är 23 300 kr) dvs 22 368 kr.

ATP tillkommer

Ovanpå folkpensionen läggs den allmänna tilläggspensionen som även den betalas av försäkringskassan.

Men för att få full ATP måste man under 30 år ha haft en lön som varje år överstigit det årets basbelopp. Har man inte det reduceras ATP-beloppet. Den som har ingen eller ofullständig ATP får dock ett pensionstillskott på maximalt 48 procent av ett basbelopp eller i år högst 11 184 kr.

Eftersom ATP-systemet kom igång först 1960 gäller ännu vissa övergångsbestämmelser enligt vilka man kan få full

ATP även om man inte hunnit samla på sig 30 ATP-år.

Den slutgiltiga ATP-pensionen ska utgöra 60 procent av de 15 bästa årens pensionsgrundande inkomst. 1986 är högsta ATP-grundande inkomst 174 750 kr och maximal ATP 90 870 kr.

En ensamstående pensionär med full ATP får alltså 22 368 (AFP) + 90 870 = 113 238 kr. En som saknar ATP får 22 368 + 11 184 (pensionstillskott) = 33 552 kr.

Både AFP och ATP börjar normalt utbetalas vid 65 års ålder. Men man kan ta ut dem från 60 års ålder eller skjuta upp uttaget tills man fyller 70 år. Pensionerna reduceras med 0,5 procent respektive höjs med 0,6 procent för varje förtida/uppskjuten månad.

ITP ovanpå AFP och ATP

Den avtalsenliga tilläggspensionen ITPs storlek bygger i princip på den enskilda individens slutlön. På löner upp till 7,5 basbelopp (upp till 174 750 kr 1986) ger ITP 10 procent av lönen plus 65 procent av den lön som ligger mellan 7,5 och 20 basbelopp, plus 32,5 procent av lönen mellan 20 och 30 basbelopp. (30 basbelopp = 699 000 kr 1986.)

ITP-försäkringen tar alltså hänsyn till betydligt högre löner än ATP-systemet och det är också för slutlöner över 174 750 kr (7,5 basbelopp) som ITP ger den procentuellt största ersättningen. Maximal ITP är i år 280 000 kr.

Med ITP följer också en kompletteringspension (ITPK) som ger ytterligare 3 procent av slutlönen.

För full ITP krävs 30 yrkesverksamma år. Man kan dock börja tjäna in sin ITP först från 28 års ålder.

Normal pensionsålder för ITP är 65 år. Man kan dock börja ta ut den tidigare (i vissa fall från 55 års ålder). Men även skjuta upp uttaget. I de olika fallen reduceras respektive höjs pensionen.

Fler förmåner

Inom såväl AFP- som ATP- och ITP-systemen finns andra pensionsförmåner än ren

ålderspension: delpension, sjukpension och pension till efterlevande.

De olika pensionerna räknas upp varje år för att följa med prisutvecklingen. AFP och ATP följer ökningen av basbeloppet, medan ITP räknas upp i takt med konsumentprisindex. 1986 ökade de olika pensionerna med nära 7 procent jämfört med året innan.

Uppgifter ur "Ekonomi & Pension"

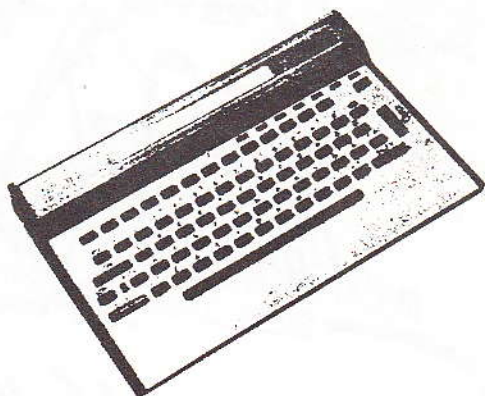
TEXTTELEFON

hos social myndighet
i Stockholm

Poul Poulsen informerar

Från 1 april 1986 har Socialdistrikt 17 i Kista texttelefon med automatisk telefonsvarare, tel.nr 08-751 16 48.

Skriv ditt namn och tel.nr och tala om ditt ärende så ringer de upp dig så fort de kan.

**VI SOM TALAR
UTAN STÄMBAND**

LUFTEN KÄNNES TORR
HÄRINNE!

Stom-Vent
Stom-Vent
Stom-Vent

Stom-Vent är ett förbättrat Stom-aid, framställt
efter samråd med användarna!

DE' HAR JAG INTE TÄNKT PÅ
- MEN JAG HAR JU Stom-Vent!
DET FUNGERAR SOM
EN NÄSA!

För ytterligare PRODUKTINFORMATION kontakta

Louis Gibeck AB, Kanalvagen 5, Box 83, S-194 01 Upplands Väsby. Tel. 0760 860 65

LITE LATTJO !

När vi vuxna misshandlar svenskan med dåligt sammansatta meningar och fel valda ord, blir resultatet oftast en väldigt trist läsning. Men när ett barn gör samma sak kan det bli oerhört charmfullt. Eller vad sägs om följande epos hämtat ur "Stilblommor och grodor" av signaturen Purre.

KATTEN

Katten är ett av våra vanligaste husdjur. Man känner igen katten när det är mörkt genom att han säger miau miau, och om dagen har han lodräta pupiller. När vår katt ligger i soffan där hemma och någon stryker honom över ryggen, spinner han. Katten är stamfader för kattsläktet, till vilket tigern, leoparden och andra fläckiga varelser hör.

Katten är en symbol. Många uttryck i det dagliga livet häröra sig från honom, t. ex. katzenjammer, modern dansmusik m. m. En del fint folk som inte svär bruka säga: Det var katten också.

Läraren har talat om att man skall ha kattöga bak på cykeln. Om jag blir flyttad, skall jag få en cykel och då skall jag ha en hel katt där bak. När katterna jama i mars så säger folk att våren är kommen.

Katten är ett rovdjur. På den tiden när inte råttfällan var uppfunnen, användes han att fånga möss med. Vår katt låg en hel dag och vaktade en mus vid ett hål, tills mamma körde väck honom. Hon påstår, att han får trikiner om han tar en mus. Jag vet inte om det är detsamma som källingar, men jag tror det nästan.

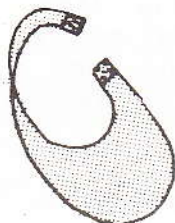
Kattens skinn är elektriskt. Pappa har om dagarna ett kattskinn på ryggen. Han påstår det hjälper för reumatisk värk. Min store bror tog en kväll kattskinnets när pappa lagt sig och gned mig med det så jag blev så elektrisk så att jag gnistrade.

Kattens mustascher kallas för morrhår. Det kallar mamma pappas mustascher också för. Med dem känner han sig fram om dagen, då han ser bättre om natten. Härmed vill jag avsluta min skildring av detta intressanta djur, som även kallas för kisse.

"HJÄLPMEDELSMARKNAD"

STOMASKYDD

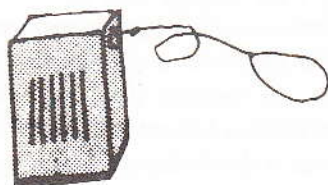

Stomaskydd av vit textil med kardborrlås.

Olika halsvidder: 35-42. Angiv
önskad storlek   Pris kr 22:--
säljs genom

RLEs KANSLI
se sista sidan

LARMAPPARAT

Larmapparater i olika prislägen
och utförande kan rekvideras från
WORLD IMPORT
Box 101 66, Stockholm
Ordertelefon 08/63 08 75

Pris från ca 25:--

*****
* Är du laryngektomerad och saknar KATASTROFKORT ? *
* Hör av dej till vårt kansli, så får du ett med posten ! *
* *****

LADDA UPP !

Viktiga rön till gagn för Servox-
ägare:

Batterierna skall alltid laddas 14
timmar, aldrig mindre! Ladda minst
3-4 gånger i veckan om du använ-
der din Servox mycket. Använd

aldrig nya batterier innan du laddat
dem i 14 timmar. Detta är ett måste
om du vill ha god användning av din
Servox. Var noga med att vända
batteriet rätt ! Alltid rött mot rött,
både vid laddning och i röstgene-
ratorn.

BLI MEDLEM! STÖD VÅRT ARBETE!

Du som vill veta mer om RLE eller vill bli medlem kan ta kontakt med vårt kansli eller med närmaste förening. Vem som vill kan bli medlem.

Du kan också stödja oss genom en årsprenumeration på LARY. Den kostar 50.- som betalas på postgiro 85 17 54-2. Skriv "Pren. LARY" på talongen.

RLEs KANSLI Box 360 33, 100 71 Stockholm. Besöksadress: Reimersholmsg. 7.
Tel. 08/68 49 30, 58 58 07, 58 58 09,
månd.-fred. 08-12.00 13.00-15.00.
Övriga tider autom. telefonsvarare Postgiro: 85 17 54-2.
Kanslichef: Elise Lindqvist.

FÖRBUNDETS KONTAKTER:

Förbundsordförande: Bertil Lindström, Ekeberg,
716 00 Fjugesta tel. 019/914 40
Förbundssekr.: Elof Bystedt, Tors väg 6,
140 20 Norsborg tel. 0753/717 88
Förbundskassör: Ingegerd Bengtsberg, Lindhagensplan 45,
112 43 Stockholm tel. 08/50 50 18

LOKALFÖRENINGARNAS KONTAKTER

Gävle: Siv Baglien, Industrivägen 5,
820 20 Ljusne tel. 0270/686 32
Göteborg: Eric Hermansson, Gitarrgatan 1,
421 41 Västra Frölunda tel. 031/47 87 63
Linköping: Ann-Britt Eriksson, Fogdevägen 3
612 00 Finspång tel. 0122/146 53
Lund: Torsten Boo, Långarödsvägen 78 B,
263 00 Höganäs tel. 042/426 23
Stockholm: Rikard Pedersen, Pastellvägen 30,
122 30 Enskede tel. 08/49 42 42
Uppsala: Sven Eriksson, Ekbacken, Löt,
740 11 Lännaholm tel. 0174/220 84
Västerås: Anna Greta Sköld, Styrmansgatan 17,
731 41 Köping tel. 0221/120 69
Växjö: Inger Renberg, Evedal 1202,
355 90 Växjö tel. 0470/630 12
Örebro: Bertil Lindström, Ekeberg,
716 10 Fjugesta tel. 019/914 40

